

HE 81/2008 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annettua lakia. Lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan vaalirahoitusilmoituksessa on oltava tiedot kunnallisvaaliehdokkaan vaalikampanjan kuluista eriteltyinä vaalimainontaan sanoma- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa ja muissa viestintävälineissä, ulkomainontaan, muuhun vaalimainontaan,

mainonnan suunnitteluun ja vaalitulaisuuksiin käytettyihin kuluihin sekä muihin kuluihin. Lisäksi yksittäisen tuen arvoa ja sen antajan nimeä koskevan ilmoitusvelvollisuuden raja laskettaisiin kunnallisvaaleissa nykyisestä 1 700 eurosta 1 000 euroon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Laki ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta (414/2000, jäljempänä *vaalirahoituslaki*) tuli voimaan 15 päivänä toukokuuta 2000. Laissa säädetään ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa, kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa. Lain 3 §:ään sisältyvät säännökset tiedoista, joita vaalirahoitusta koskevassa ilmoituksessa ainakin tulee olla.

Vaalirahoitusta koskevassa ilmoituksessa on lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan oltava tiedot ehdokkaan vaalikampanjan kokonaiskuluista. Kulujen erittelyä ei sen sijaan edellytetä. Kunkin yksittäisen tuen arvon ja sen antajan nimen ilmoittaminen on 3 §:n 2 momentissa sidottu euromääräisiin arvoihin. Presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa on ilmoitettava vähintään 3 400 euron suuruisen tuen arvo ja sen antajan nimi. Eduskunta- ja kunnallisvaaleissa rajana on 1 700 euroa. Tueksi luetaan rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla kor-

vauksetta saatu suoritus ottamatta kuitenkaan huomioon tavanomaista talkootyötä ja tavanomaisia ilmaisupalveluja.

Valituksi tulleiden sidonnaisuuksien arvioimisen kannalta on tärkeää, että ehdokkaiden saamat merkittävät lahjoitukset ja niiden antajat voidaan julkistaa (HE 8/2000 vp). Kunnallisvaaliehdokkaan ilmoitusvelvollisuuden raja on 1 700 euroa eli sama kuin kansanedustajaehdokkaan. Perustuslakivaliokunta piti nykyistä lakia säädettäessä aiheellisenä, että lain säännöksiä esimerkiksi yksittäisen tuen ilmoittamisesta tarvittaessa aikanaan täsmennetään lain soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella. Valiokunnan mukaan on erityisesti seurattava rahamääräisten raja-arvojen toimivuutta lain tavoitteiden kannalta. Valiokunta arvioi, että kunnallisvaaleissa noudatettava raja saattaa osoittautua suhteellisesti merkittävästi korkeammaksi kuin vastaavat rajat muissa vaaleissa (PeVM 8/2000 vp).

Euroopan neuvoston alainen Lahjonnan vastainen valtioiden ryhmä (Group of States Against Corruption, jäljempänä GRECO) an-

toi joulukuussa 2007 Suomelle puolerahoitusta koskevia suosituksia. GRECO suositteli muun muassa vahvistamaan tulojen ja menojen erittelytasoon liittyviä ilmoitusvelvollisuuksia yksittäisten lahjoitusten ja menojen luonne ja arvo mukaan luettuina. Lisäksi GRECO suositteli harkitsemaan, että alennettaisiin kynnsarvoa, jonka ylittävien lahjoitusten antajien identiteetti tulee paljastaa.

Esityksessä ehdotetaan, että vaalirahoituslakia muutettaisiin GRECO:n suositusten suuntaisesti. Tässä vaiheessa muutokset kuitenkin rajoittuisivat vain kunnallisvaaleissa sovellettaviin eräisiin säännöksiin. On pidetty tarpeellisena, että vaalirahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä edistävät säännökset olisivat sovellettavissa jo vuoden 2008 kunnallisvaalikampanjoiden aikana. Yleisemmin vaalirahoituslainsäädännön uudistamista valmistelee oikeusministeriön asettama toimikunta. Sen tehtävänä on arvioida puolueiden ja vaaliedokkaiden saaman rahoituksen ja sen valvonnan nykytilaa sekä laatia tarvittavat ehdotukset, jotka lisäävät rahoituksen läpinäkyvyyttä ja joissa huomioidaan GRECO:n suositukset ja näkemykset.

Esityksessä ehdotetaan vaalirahoituslain 3 §:n 1 momentin 3 kohtaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan ilmoituksessa on oltava tiedot ehdokkaan kunnallisvaalikampanjan kuluista eriteltyinä vaalimainontaan sanoma- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa ja muissa viestintävälineissä, ulkomainontaan, muuhun vaalimainontaan, mainonnan suunnitteluun ja vaalitulaisuuksiin käytettyihin kuluihin sekä muihin kuluihin. Vaalimainontaan sanoma- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa ja muissa viestintävälineissä käytetyt kulut sisältäisivät maksut mainosajasta ja palstatilasta. Ilmoituksessa kulut tulisi eritellä kunkin viestintävälineen osalta erikseen. Muu viestintäväline olisi esimerkiksi internet. Ulkomainonnalla tarkoitettaisiin esimerkiksi katu- ja tienvarsi-ilmoituksia ja mai-

nontaa julkisissa liikennevälineissä. Muuhun vaalimainontaan käytetyt kulut käsittäisivät esimerkiksi mainoslehtisten painattamis- ja jakelukulut sekä muun kampanjamateriaalin, kuten myytävien tai ilmaiseksi jaettavien tuotteiden hankintakulut. Mainonnan suunnitteluun käytetyillä kuluilla tarkoitetaan puolestaan mainoksen laatimisesta esimerkiksi mainostoimistolle maksettuja palkkioita. Vaalitulaisuuksien kuluja olisivat esimerkiksi esiintymispalkkiot sekä tarjoilu- ja vuokratkulut. Muut kulut pitäisivät sisällään esimerkiksi sellaiset palkat ja palkkiot, jotka eivät kuulu laissa erikseen mainittuihin kulu-ryhmiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kampanjapäällikön palkkaamisesta aiheutuvat menot.

Lisäksi muutettaisiin pykälän 2 momenttia niin, että yksittäisen tuen arvoa ja sen antajan nimeä koskevan ilmoitusvelvollisuuden raja laskettaisiin kunnallisvaaleissa nykyisestä 1 700 eurosta 1 000 euroon.

2 Esityksen vaikutukset

Ehdotetut muutokset parantaisivat tiedon-saantia kunnallisvaaliehdokkaiden saamista tuista ja kampanjamenojen kohdistumisesta. Ehdotus lisäisi vaalirahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä.

4 Voimaantulo

Lakia tulisi voida soveltaa jo vuoden 2008 kunnallisvaalikampanjoihin. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi tilassa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta 12 päivänä toukokuuta 2000 annetun lain (414/2000) 3 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 977/2001, seuraavasti:

3 §

Ilmoitettavat tiedot

Ilmoituksessa on oltava ainakin seuraavat tiedot:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan täydellinen nimi ja hänet asettaneen puolueen nimi tai maininta siitä, että ehdokas on valitsijayhdistyksen ehdokas;
- 3) ehdokkaan vaalikampanjan kokonaiskulut sekä lisäksi kunnallisvaaleissa ehdokkaan vaalikampanjan kulut eriteltyinä vaalimainontaan sanoma- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa ja muissa viestintävälineissä, ulkomainontaan, muuhun vaalimainontaan, mainonnan suunnitteluun ja vaalitulaisuuksiin käytettyihin kuluihin sekä muihin kuluihin; sekä
- 4) ehdokkaan vaalikampanjan rahoitus eriteltynä toisaalta ehdokkaan omiin varoihin sekä toisaalta ehdokkaan, hänen tukiryhmänsä ja muun hänen tukemisekseen perustetun yhteisön saamaan ulkopuoliseen tukeen ryhmiteltynä yksityishenkilöiltä, yrityksiltä,

puoluejärjestöiltä ja muilta vastaavilta päätahoilta saatuun tukeen.

Erikseen on ilmoitettava kunkin yksittäisen tuen arvo ja sen antajan nimi, jos tämä arvo on presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vähintään 3 400 euroa, eduskuntavaaleissa vähintään 1 700 euroa ja kunnallisvaaleissa vähintään 1 000 euroa. Tueksi luetaan rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla korvauksetta saatu suoritus ottamatta kuitenkaan huomioon tavanomaista talkootyötä ja tavanomaisia ilmaisupalveluja. Yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo jää alle mainitun rajan.

Ilmoitus on varustettava presidentinvaalissa puolueen nimenkirjoittajien taikka valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen tai tämän varamiehen omakätisellä allekirjoituksella ja muissa vaaleissa ehdokkaan omakätisellä allekirjoituksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

Laki**ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta 12 päivänä toukokuuta 2000 annetun lain (414/2000) 3 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 977/2001, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

3 §

*Ilmoitettavat tiedot**Ilmoitettavat tiedot*

Ilmoituksessa on oltava ainakin seuraavat tiedot:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan täydellinen nimi ja hänet asettaneen puolueen nimi tai maininta siitä, että ehdokas on valitsijayhdistyksen ehdokas;
- 3) ehdokkaan vaalikampanjan kokonaiskulut; sekä

4) ehdokkaan vaalikampanjan rahoitus eriteltynä toisaalta ehdokkaan omiin varoihin sekä toisaalta ehdokkaan, hänen tukiryhmänsä ja muun hänen tukemisekseen perustetun yhteisön saamaan ulkopuoliseen tukeen ryhmiteltynä yksityishenkilöiltä, yrityksiltä, puoluejärjestöiltä ja muilta vastaavilta päätahoilta saatuun tukeen.

Erikseen on ilmoitettava kunkin yksittäisen tuen arvo ja sen antajan nimi, jos tämä arvo on presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vähintään 3 400 euroa sekä eduskunta- ja kunnallisvaaleissa vähintään 1 700 euroa. Tueksi luetaan rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla korvauksetta saatu suoritus ottamatta kuitenkaan huomioon ta-

Ilmoituksessa on oltava ainakin seuraavat tiedot:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan täydellinen nimi ja hänet asettaneen puolueen nimi tai maininta siitä, että ehdokas on valitsijayhdistyksen ehdokas;
- 3) ehdokkaan vaalikampanjan kokonaiskulut *sekä lisäksi kunnallisvaaleissa ehdokkaan vaalikampanjan kulut eriteltynä vaalimainontaan sanoma- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa ja muissa viestintävälineissä, ulkomainontaan, muuhun vaalimainontaan, mainonnan suunnitteluun ja vaalitulaisuuksiin käytettyihin kuluihin sekä muihin kuluihin;* sekä

4) ehdokkaan vaalikampanjan rahoitus eriteltynä toisaalta ehdokkaan omiin varoihin sekä toisaalta ehdokkaan, hänen tukiryhmänsä ja muun hänen tukemisekseen perustetun yhteisön saamaan ulkopuoliseen tukeen ryhmiteltynä yksityishenkilöiltä, yrityksiltä, puoluejärjestöiltä ja muilta vastaavilta päätahoilta saatuun tukeen.

Erikseen on ilmoitettava kunkin yksittäisen tuen arvo ja sen antajan nimi, jos tämä arvo on presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vähintään 3 400 euroa, *eduskuntavaaleissa vähintään 1 700 euroa ja kunnallisvaaleissa vähintään 1 000 euroa.* Tueksi luetaan rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla korvauksetta saatu suori-

Voimassa oleva laki

vanomaista talkootyötä ja tavanomaisia ilmaisipalveluja. Yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo jää alle mainitun rajan.

Ilmoitus on varustettava presidentinvaalissa puolueen nimenkirjoittajien taikka valitsijajyhdistyksen vaaliasiamiehen tai tämän varamiehen omakätisellä allekirjoituksella ja muissa vaaleissa ehdokkaan omakätisellä allekirjoituksella.

Ehdotus

tus ottamatta kuitenkaan huomioon tavanomaista talkootyötä ja tavanomaisia ilmaisipalveluja. Yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo jää alle mainitun rajan.

Ilmoitus on varustettava presidentinvaalissa puolueen nimenkirjoittajien taikka valitsijajyhdistyksen vaaliasiamiehen tai tämän varamiehen omakätisellä allekirjoituksella ja muissa vaaleissa ehdokkaan omakätisellä allekirjoituksella.